

2. *John N, Deely.* The human use of signs, or, Elements of anthroposemiosis. [Text] / John N, Deely. – CA : Rowman & Littlefield Publishers, 1994 – 240 p.
3. *Ernst, Peter.* Pragmalinguistik: Grundlagen, Anwendungen, Probleme [Text] / Peter Ernst. – Berlin : New York : de Gruyter, 2002. – 210 p.
4. *R.-A. De Beaugrande.* Wolfgang Dressler Introduction to text linguistics. http://beaugrande.com/introduction_to_text_linguistics.htm.
5. Человек–Текст–Культура : коллект. монография / под. ред. Н. А. Купиной, Т. В. Матвеевой [Текст]. – Екатеринбург : Изд-во УрГУ, 1994. – 216 с.
6. *Караулов Ю. Н.* Русский Язык и языковая личность. – Издание 7-е. [Текст] / Ю. Караулов. – М. : Издательство ЛКИ, 2010. – 264 с.

ЛЮБАШЕНКО О. В. Текстцентрический подход в построении лингводидактических стратегий обучения в университете.

В статье представлено современное понимание построения эффективных планов выполнения для различных лингводидактических задач обучения в университете. В соответствии с точкой зрения автора, текстцентрические стратегии обучения в целом хорошо подходят для структурирования знаний и обучения профессиональному языку. Тем не менее, успешное обучение зависит от интерпретации понятия “учебный текст” и систематического отбора научных и профессиональных текстов для студентов.

Ключевые слова: текстцентрический подход, лингводидактические стратегии, учебный текст, профессиональный научный текст.

LYUBASHENKO O. V. The text-based approach in structuring of linguo-didactic strategies in University studies.

The article represents modern understanding of building efficient execution plans for the different linguo-didactic tasks in the University. According to author's standpoint, text-based training strategies in general are well-suited for structuring knowledge and the acquisition professional language. However, successful learning depends on the interpretation of the concept of "Training text" and systematic selection of scientific and professional texts for students.

Keywords: text-based approach, linguo-didactic strategies, training text, professional scientific text.

УДК:378.011.3

**Масленникова Т. А.
Кіровоградський інститут
регіонального управління та економіки**

**ЕКОНОМІКА-ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ**

У статті розкриваються теоретичні основи та практичне значення економіко-правової компетенції у професійній підготовці майбутніх юристів. Проведено науковий аналіз і надано авторське визначення економіко-правової компетентності юриста.

Ключові слова: економіко-правова компетентність, юрист, професійна підготовка.

Практика економіко-фахової підготовки майбутніх юристів має розкривати нові можливості для економіко-культурного, фахового професійного розвитку й особистісного формування майбутнього юриста, як фахівця вищого ґатунку – розбудовника ринкової правової держави.

Тому виникає проблема сьогодення розбудови юридичної освіти і особливо економічної складової у професійній підготовці юристів, такою складовою і є економіко-правова компетентність майбутніх юристів.

Проблеми реалізації юридичної діяльності в умовах глобалізації та трансформації національних правових систем, інтеграції України у світовий та європейський правовий простір, філософії та методології юридичної діяльності, вищої юридичної освіти були досліджені у роботах С. Д. Гусарєва, В. С. Журавського, М. В. Костицького, В. Ф. Опришка, О. Ф. Скакун, Б. О. Чупринського, Ю. С. Шемшученка.

Мета статті – провести науковий аналіз теоретичних основ та практичного значення економіко-правової компетенції у професійній підготовці майбутніх юристів. На основі аналізу літературних джерел надати визначення економіко-правової компетентності юриста.

Вагому роль у становленні професіонала відіграють ціннісні орієнтації. Ми підтримуємо думку І. А. Зязюна [3, 4] у тому, що сутністю і ціллю освіти є “Людина” в її перманентному (впродовж життя) розвитку, її духовне становлення, гармонійні відносини зі своїм внутрішнім світом та іншими людьми. Відповідно освіта на державному рівні повинна створювати умови для розвитку – саморозвитку, виховання – самовиховання, навчання – самонавчання всіх і кожного. Саме ці аспекти сприяють належному формуванню професійних ціннісних орієнтацій у майбутніх юристів. Відповідно до цього необхідно, провівши науковий аналіз економіко-правової підготовки майбутніх юристів, розкрити вито та практичні основи компетенції, надати визначення дефініції економіко-правова компетентність майбутнього юриста.

Поняття “компетентність” означає сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки рішень, які приймає фахівець, вміння використовувати інформацію [2]. Ми обрали ще одне визначення: компетентність – це володіння компетенцією, володіння знаннями, які дають змогу судити про будь-що [1]. Тобто компетентність як складові включає компетенції. Оскільки тема дослідження стосується компетенцій, ми у подальшому будемо розглядати питання формування компетенцій.

Компетенція (від латин. *competere* – добиватися, відповідати, підходити; англ. *competence*) – сукупність встановлених нормативними правовими актами завдань, функцій, прав і обов’язків (повноважень) державних органів, посадових осіб, організацій, комерційних і некомерційних підприємств. Компетенція органів управління організаціями, встановлена правовими актами, може бути розширена і конкретизована в засновницьких та установчих документах організацій, підприємств. Новий тлумачний словник української мови подає таке тлумачення цього терміну: “Компетенція – це добра обізнаність із чим не будь..., коло повноважень якої не будь організації, установи або особи” [4].

Ми виділяємо декілька видів компетенцій, які представлені на рис. 1.

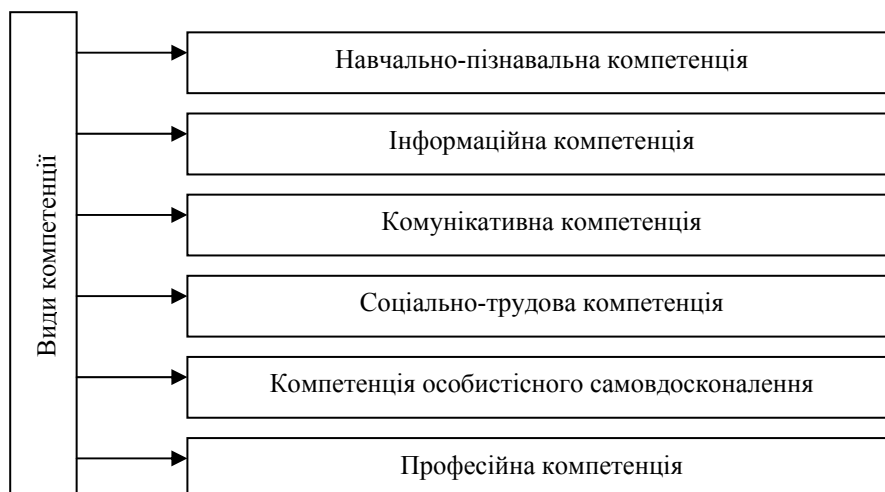

Рис. 1. Види компетенцій

Провівши аналіз літературних джерел [5, 6, 8] і практичних досліджень, ми вважаємо, що теоретичні основи формування економіко-правової компетенції майбутніх юристів повинні мати такі основні положення:

– прагнення до розробки моделі, яка буде ефективна як зараз, так і в майбутньому;

– оптимальна модель повинна містити 5-8 компетенцій, які охоплюють поведінкові індикатори, індивідуальні для конкретної організації, конкретної позиції;

– конкретні висновки щодо розроблених компетенцій повинні підтверджуватися відповідними статистичними методами перевірки ефективності;

– в процесі розробки моделі економіко-правової компетенції необхідно прагнути до розуміння специфіки кожної роботи і без виключення розпочинати побудову моделі з всебічного аналізу функціональних обов'язків відповідно професіографічного профілю юриста.

Вважаємо, що “компетентність”, як комплексна особистісна категорія, означає практичну готовність та здатність людини діяти в певній галузі; вона охоплює знання, уявлення, навички, мотиви, цінності, реалізовані у життєвих та професійних контекстах, передбачає наявність досвіду діяльності. Провівши аналіз літературних джерел та наші дослідження надають можливість дати визначення економіко-правової компетентності юриста.

“Економіко-правова компетентність” – це система теоретичної і практичної готовності юриста до ефективної самореалізації у соціально-значимій практичній діяльності по захисту економічних прав та свобод громадян і економічних інтересів держави і суспільства в цілому, що реалізується через парадигму професійно значимих знань, умінь, якостей, здібностей, схильностей та досвіду професійної діяльності юриста. “Економіко-правова компетентність юриста” охоплює: економічну і юридичну (професійну) культуру, мотиваційну (загальнокультурна, ціннісна

та соціальна компетентності), операційну (комунікативна, інформаційна, методологічна, особистісна компетентності) сфери, процес самоконтролю та містить: 1) знання гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, оволодівши якими юрист здійснює професійні, психологічні, економічні, педагогічні функції; 2) загальні та професійні вміння, що дозволяють реалізувати інформаційно-технічну, праксеологічну, рефлексивну функції; 3) ціннісно-мотиваційні характеристики, світоглядну та соціально-політичну позицію; 4) індивідуально-психологічні особливості; 5) життєвий та професійний досвід [6].

Економіко-правова компетенція юриста – це повний набір професійних економіко обґрунтованих фахових знань юриста-професіонала, достатній для ефективного функціонування правової системи в межах відповідних поставлених завдань дотримання законності та правопорядку.

У своїх дослідженнях ми виокремлювали правову та економічну культуру, як складові економіко-правової компетентності майбутніх юристів. Економічну культуру ми трактуємо, як рівень економіко-правового регулювання суспільних відносин на основі високої економічної обґрунтованості власних професійних дій. Наявність економічних знань, навичок та вмінь юристу дозволяє прогнозувати економічні наслідки власних правових дій, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між економічними та правовими явищами, свідомо використовувати знання про закони ринку та ринкову економіку. Економічна культура представляє собою рівень економіко-правового регулювання на основі економічної обґрунтованості власних професійних дій з метою розвитку економічних відносин [6, 8]. За результатами аналізу літературних джерел [5, 6, 8] визначено структуру економічної культури юриста, яку ми досліджували (рис. 2).

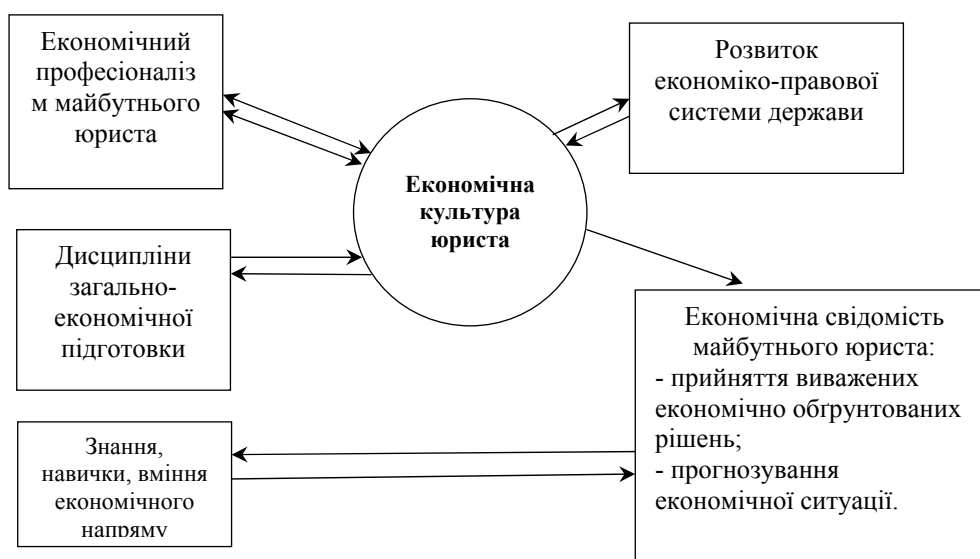

Рис. 2. Структура економічної культури майбутнього юриста

За результатами наукових джерел [5, 6, 8] ми можемо надати визначення правової культури. Правова культура – це система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового процесу і відбивають у правовій формі стан свободи особи, інші соціальні цінності. Тобто, правова культура особистості – це система правових знань, вмінь і навичок, емоцій, почуттів, вольових компонентів, які проявляються у правомірній діяльності й поведінці. Це позитивна частина правосвідомості плюс її проявлення в правомірній діяльності й поведінці. Отже, правова культура – це глибоке знання і розуміння права та свідоме виконання його вимог (рис. 3).

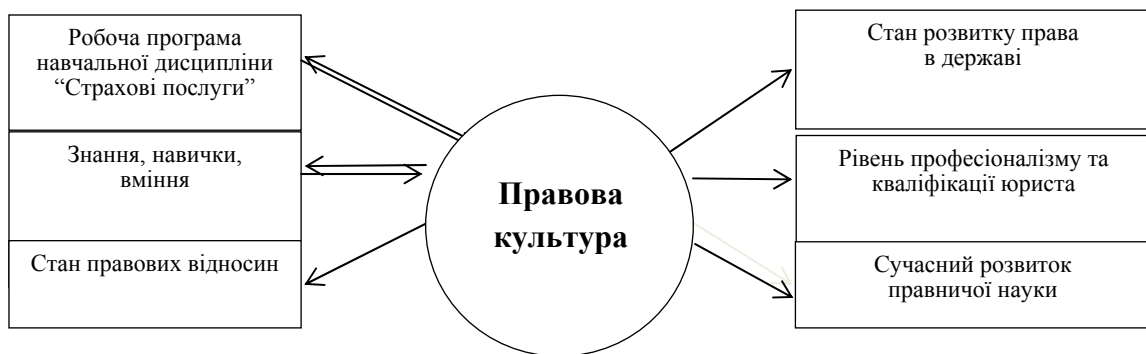

Рис. 3. Структура правової культури

Вважаємо, що сформованість саме цих видів культур є запорукою ефективного формування економіко-правової компетентності майбутнього юриста.

Досліджуючи практичні аспекти формування економіко-правової компетентності майбутніх юристів в процесі професійної підготовки перед нами постала необхідність виокремити та ввести у навчально-виховний процес вищої юридичної освіти педагогічні умови, які підвищать ефективність діяльності у зазначеному напрямку. Вважаємо, що це підсилить ефективність професійної підготовки, забезпечить безперервність освітнього процесу у вищому юридичному навчальному закладі, актуалізує усвідомлення студентом юридичного профілю свого професійного розвитку та формування економіко-правової компетентності, як основи професійної діяльності майбутнього юриста, встановить зворотний зв'язок між суб'єктами освітнього простору.

Насамперед, короткого з'ясуємо, яку сутність вкладають науковці у поняття "педагогічні умови". Отже, цю наукову категорію науковці розглядають як:

– сукупність об'єктивних можливостей змісту підготовки, методів, організаційних засобів її здійснення, коли забезпечується успішне вирішення поставленого педагогічного завдання (С. В. Висоцький [1]);

– сукупність соціально-педагогічних і дидактичних факторів, що сприяють впливу на навчальний процес, керівництво ним із застосуванням ефективних форм, методів, прийомів (Н. О. Єрошина [2]);

– систему певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій, що об'єктивно склалися чи суб'єктивно створені, необхідні для досягнення конкретної педагогічної мети [1].

На основі аналізу напрацювань педагогів, ми під науковим терміном “педагогічні умови” розуміємо взаємопов'язану сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів, які забезпечують високу результативність процесу формування у майбутніх юристів усіх компонентів економіко-правової компетентності та реальної готовності до суспільно значимої професійної діяльності юриста.

Зазначимо, що педагогічні умови були визначені нами, виходячи із формування економіко-правової компетентності майбутніх юристів та теоретичних і практичних основ організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх юристів. Зокрема, педагогічні умови виокремлені таким чином, щоб вони максимально впливали на усі компоненти економіко-правової компетентності майбутніх юристів. Отже, результати теоретичного дослідження та тривалих педагогічних спостережень дали нам можливість встановити, що ефективний вплив на формування економіко-правової компетентності забезпечують такі педагогічні умови:

– підвищення мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій (мотиваційний та ціннісно-орієнтаційний компоненти);

– застосування інтерактивно-комп'ютерного підходу до організації процесу підготовки майбутніх юристів (комунікативно-інформаційний компонент);

– розвиток творчого потенціалу майбутніх юристів (креативний компонент);

– підвищення економіко-правової компетентності викладачів майбутніх юристів (операційно-діяльнісний компонент).

У процесі дослідження висунуто робочу гіпотезу, про те, що виокремлені педагогічні умови забезпечать ефективне формування економіко-правової компетентності та сприятимуть оптимізації процесу навчання.

Результати нашого власного педагогічного досвіду та спостережень дають підстави стверджувати, що сформованість економіко-правової компетентності майбутніх юристів суттєво залежить від мотиваційної сфери фахівця та впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних форм навчання. Ми переконані, що мотивація є передумовою поведінки особистості, яка спонукає, спрямовує та організовує поведінку, а також надає особистісного смислу й значущості майбутній професійній діяльності юриста. Так, на думку С. Л. Рубінштейна [7], мотивація не лише детермінує поведінку, а й пронизує всі сфери діяльності. Відповідно мотиваційна складова фахівця юридичного профілю спонукає у нього формування економіко-правової компетентності. У разі наявності позитивно спрямованої мотивації професійна діяльність набуває чіткого особистісного змісту, що сприяє перетворенню із зовнішньо сформульованих цілей у внутрішні

особистісні потреби.

Висновки. Таким чином, наш власний досвід і проведені дослідження з підвищення економіко-правової компетентності майбутніх юристів, розглядаємо безумовно цінною педагогічною умовою, яка суттєво впливає на рівень операційно-діяльнісного компоненту економічної професійної готовності юристів до майбутньої суспільно значимої професійної діяльності.

Використана література:

1. *Высоцкий С. В.* Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения / С. В. Высоцкий // *Наук. вісн. Південноукр. держ. ун-ту ім. К. Д. Ушинського* : зб. наук. пр. – О., 1999. – Вип. 8-9. – С. 90-94.
2. *Ерошина Н. А.* Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Н. А. Ерошина. – Липецк, 2001. – 22 с.
3. *Зязюн І. А.* Концептуальні засади теорії освіти в Україні / І. А. Зязюн // *Педагогіка і психологія професійної освіти*. – 2000. – № 1. – С. 11-24.
4. *Зязюн І. А.* Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти : монографія / І. А. Зязюн І. – К. : Віпол, 2000. – 636 с.
5. *Несімко О. Д.* Економічна культура юриста: правовий аспект : дис. ... кандидата юридичних наук : 12.00.01 / О. Д. Несімко ; Львівський державний університет внутрішніх справ. – Львів, 2009.
6. *Рыжиков В. С.* Методика формирования экономической культуры в процессе подготовки будущих юристов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2006.
7. *Рубинштейн С. Л.* Бытие и сознание. О месте психического во всеобщей взаимосвязи явлений материального мира / С. Л. Рубинштейн. – М. : Изд-во АН СРСР, 1957. – 328 с.
8. *Сливка С. С.* Роль економічної культури юриста у формуванні професіоналізму / С. С. Сливка // *Право України*. – 1999. – № 4. – С. 84-110.

МАСЛЕННИКОВА Т. А. *Економіко-правовая компетентность в профессиональной подготовке будущих юристов.*

В научной статье раскрываются теоретические основы и практическое значение экономико-правовой компетентности в профессиональной подготовке будущих юристов. Проведен научный анализ и дано авторское определение экономико-правовой компетентности юриста.

Ключевые слова: *економіко-правовая компетентность, юрист, профессиональная подготовка.*

MASLENNIKOVA T. A. *Economy-legal competences in training future lawyer.*

The theoretical bases open in scientific article and practical importance economy-legal competences in training future lawyer. It is Organized scientific analysis and is given author's determination economy-legal компетентности lawyer.

Keywords: *economy-legal competences, lawyer, professional preparation.*